

Hollands dagboek; Christine Wagner

artikel | Zaterdag 08-07-2006 | Sectie: Overig | Pagina: 39 | Christine Wagner

Christine Wagner (38) woont in Amsterdam en heeft een kunst-adviesbureau. Ze deelt haar leven met Rob, die twee kinderen heeft, Bastiaan (20) en Annelies (18). Deze week was ze in Tripoli te gast bij de familie van een Libische dichteres. In The Tripoli Post lees ik Gadaffis kritiek op het WK: het is moderne slavernij dat Afrikaanse spelers voor veel geld bij Europese clubs spelen.

s Ochtends op de Amstel geroeid. Mijn mails gecheckt. Wat laatste informatie doorgestuurd aan Geo, het tijdschrift begint aan hun reportage over de Sahel Opera, een ambitieus project van het Prins Claus Fonds. Ik hou me bezig met de communicatie. Khaled Chouket van het Arab Film Festival smst nog het telefoonnummer van Khadouja Sabri. Ze is actrice. Ik hoop haar in Libië te ontmoeten.

Op deze reis wil ik mijn contacten in de culturele sector in Libië uitbreiden. Libië is meer dan de clichés van Gadaffi, olie-export en de Lockerbie-kwestie. Ook Libië heeft een cultuurscene. Mijn partner Rob brengt me naar Schiphol. De vlucht heeft vijf uur vertraging. In Tripoli ben ik de enige Europeaan bij de paspoortcontrole. De reclameaffiches op het vliegveld vallen meteen op. Libië opent zich voor de wereldhandel. Huda Serrari, een 32-jarige bevriende Libische dichteres, haalt me op. Bij haar familie zal ik logeren. Mijn vlucht is vertraagd omdat de regering extra vliegtuigen nodig had: in Gambia begint de Afrika-top.

We gaan eten. In het restaurant zijn we de enigen, want Italië speelt tegen Oekraïne. De bediening is voor Italië en dat verbaast me. Italië heeft dit land dertig jaar lang bezet en een kwart van de bevolking overleefde die periode niet.

Later rijden we langs de corniche, de kustweg: tien kilometer geparkeerde autos. Families eten op het strand. Tripoli komt tot leven.

Ik moet aan de hitte wennen. s Ochtends is het hier al 41 graden. Een koude douche zit er deze week niet in; in de waterleiding wordt het water door de hitte vanzelf warm. We halen een journalist af bij de radiozender La Libya FM. De radiozender bestaat pas drie maanden en is een project van Saif il Salem, de zoon van Gadaffi. De zender brengt vooral Arabische muziek en besteedt aandacht aan cultuur.

We gaan naar de opening van het eerste Indische filmfestival in Libië. Een initiatief van de Libya-India Friendship Association. Voor het eerst ontmoet ik in dit land de Indiase gemeenschap. Khadouja Sabri houdt de openingstoespraak. De openingsfilm Ghandi wordt pas de volgende ochtend vertoond. Gelukkig, want de bioscoop is een sauna geworden. Huda wordt hartelijk begroet. Iedereen blijkt haar te kennen. Ze heeft in Tripoli een netwerk opgebouwd. Nu woont ze met haar man in Amsterdam en ik weet dat ze het daar niet altijd naar haar zin heeft.

We gaan op atelierbezoek bij Khuloud Elzwei, een pianiste die een jaar geleden ging schilderen. Over twee weken heeft ze haar eerste expositie in de Arthouse Gallery. Haar abstracte werk spreekt me minder aan, maar

toch geef ik haar een compliment. Want vrouwen moeten veel lef hebben om in de Libische kunstwereld een plekje te veroveren. Hedendaagse kunst speelt (nog) een kleine rol in Libië. Vrouwen, die toch voor een carrière in de cultuurwereld kiezen, doen dat vaak tegen de wil van hun familie in.

Tijdens het diner vertel ik Huda dat ik een dagboek bijhoud voor de krant. Wat kan ik niet schrijven? Je kunt alles schrijven, zegt ze zonder aarzeling, en dat lucht op. Huda behoort ook tot de vrouwen die geen angst hebben en hun dromen realiseren! In 2002 publiceerde ze haar eerste dichtbundel in Beiroet; haar portret stond op het omslag. Voor het eerst had een Libische vrouw die moed!

We halen de beste cappuccino van Tripoli bij Mizarn. Een beroemde koffiëbar. Niet alleen de architectuur van Tripoli doet me denken aan Rome, ook dit café! Ik ontmoet Nader Gisebay in een klein visrestaurant in de medina. Nader is een veelbelovend journalist in Libië. In 1999 heeft hij de nieuwssite Mshwash opgezet. Vanwege gebrek aan financiële en morele steun stopte hij er na drie jaar mee. Nader heeft een afspraak met de kunstenares Hadia Gana geregeld. Hadia maakt aardewerk en sculpturen. Haar werk draait om het thema herinnering. Ze laat me de catalogus Rivages 2005 zien, een expositie van ruim 30 kunstenaars uit Libië; georganiseerd in een oude fabriekshal. Een uniek project! We drinken thee uit de kopjes die ze heeft ontworpen. Elk kopje is anders. Voor kunstenaars in Libië is het idee van individualiteit iets nieuws en uitdagend. Het sluit niet aan bij de Libische samenleving, waar alles draait om herkenning in en door een groep.

Ik koop een kunstwerk van Hadia. Op het terras van een restaurant in Tarig Ashat eten we vis met uitzicht op de Middellandse Zee. Ik probeer te vergeten dat honderd meter hiervandaan rioolwater de zee in stroomt.

Ik vraag aan Huda waarom mensen mij geen vragen stellen. Dat is ongeleefd in Libië, zegt ze, zeker als je iemand voor de eerste keer ontmoet. Thuis zitten we nog met de hele familie tot laat in de nacht op het terras. We drinken thee en eten watermeloen. De Libiërs zijn wereldkampioenen in gastvrijheid! Ik ben blij wanneer er opeens ook vragen aan mij worden gesteld.

Asiel komt me afhalen. Ik heb bij haar familie in Janzur gewoond, in het westen van Tripoli. We hebben elkaar via internet ontmoet. Ze heeft haar examen achter de rug en wil graag een apotheek beginnen - als haar vader het geld ervoor geeft. In The Tripoli Post lees ik Gadaffis kritiek op het WK: het is moderne slavernij dat Afrikaanse spelers voor veel geld bij Europese clubs spelen. Asiel is Amazigh. Ze vertelt me dat het Amazigh, de taal van de Berber, vaker in het openbaar gesproken wordt. Ruim twee jaar geleden gold er voor de berbertaal een spreekverbod op straat en mochten de Amazigh hun kinderen alleen Arabische namen geven. Culturele diversiteit kan er alleen zijn als er ook politieke pluraliteit is en die ontbreekt nog in dit land.

Asiel en ik checken in bij een hotel aan het strand. Hier hebben we wat rust om te praten. Ze vertelt me dat de dorpen waar zij en haar vriend vandaan komen ruzie hebben. De families willen dus niet dat ze met elkaar gaan trouwen. De individuele wens botst met oude familietradities; ook dat is Libië in de 21ste eeuw.

Ik ontmoet de zanger Aiman Elhouni. Aiman gebruikt oude muziek en ritmes uit de muziektraditie van de stad Houms en bewerkt die in zijn geluidsstudio in Benghazi tot nieuwe liederen. Zijn stem is fantastisch! Elhounis concerten zijn in Libië meteen uitverkocht. Hij zou een concert kunnen geven in het kader van de Vrede van Utrecht, een project waar ik aan ga meewerken. Aiman speelt vaak gratis omdat hij wil weten wat de reacties van het publiek zijn. Zijn bescheidenheid raakt me en is typisch voor de Libiërs. Op de computer laat hij me zijn nieuwste composities horen. In de souk achter het nieuwe vijfsterrenhotel Corinthia koopt Aiman twee bandjes voor me en een pakje Karelia-sigaretten, zijn lievelingsmerk.

s Avonds ontmoet ik in het huis van de actrice Khadouja Sabri de theatermaker Abdalla Zarroug. Komende week begint het negende theaterfestival in Tripoli. Abdalla ziet theater als een middel om de maatschappij een spiegel voor te houden. De economische vooruitgang doet mensen vaak alleen nog maar aan geld denken en hun waarden vergeten, vindt hij. Er zijn vijftien theatergroepen in Tripoli, er wordt hier sinds 1908 toneel gespeeld maar vrouwen mochten daar tot de jaren zestig niet aan meedoen. Khadouja heeft hard gevochten! Om twee uur rijden we naar huis, Aiman draait zijn muziek hard en we roken Karelia-sigaretten.

Een dag om te rusten. De broer van Huda heeft haar huurauto nodig om hun moeder naar een huwelijksfeest buiten Tripoli te brengen. Tijd om te lezen. Hanan, Hudas jongste zus doet haar best om me wat nieuwe woorden Arabisch te leren. Haar geduld is eindeloos. s Avonds gaan we naar de tuin van het strandhotel Bab el Albachar. We eten gezellig tussen spelende kinderen en kletsende families. Ik betaal geen entree aan de ingang van de tuin. Dat is gastvrijheid in Libië!

Om zes uur zwemmen met Ibrahim, de broer van Huda. De zon gaat op boven een spiegelgladde zee. Later kraamvisite bij Abdallah: hij haalde me gedurende het luchtembargo met de auto in Djerba (Tunesië) af. Hij heeft nu zijn eigen reisbureau en is sinds zes weken vader van Hadil. s Avonds een afspraak met Dr. Hassan Garfath; hoofd van de afdeling theater en cultuur bij het ministerie van Cultuur. Hij wil twee mobiele theaters door Libië laten reizen, zodat theaterstukken ook buiten de grote steden te zien zullen zijn. Vandaag heeft zijn ministerie een uitnodiging ontvangen voor deelname aan het Mediterranean Theatre Festival in Bari, Italië. Ze willen graag Stopping van Mansour Aboesharaf laten zien. Het stuk draait om de slachtoffers van oorlog. Rond middernacht zie ik nog Mohamed. Hij is Toeareg en ik ben met hem herhaaldelijk door de Sahara van Libië gereisd. Het mooiste stuk van de grootste woestijn ter wereld! We drinken thee op het Groene Plein en praten bij. De hele nacht rijden met bloemen versierde huwelijkskoetsen langs.

Dan moet ik mijn koffer pakken. Het afscheid valt me zwaar. Dankzij de uitstekende contacten van Huda heb ik een kleine blik in de cultuurscene van Tripoli kunnen nemen. Gelukkig is mijn volgende reis al gepland: Aiman Elhouni heeft me voor het festival in Houn uitgenodigd!

Foto-onderschrift: **Christine Wagner** (hier in een park in Amsterdam) was op bezoek in Libië: Vrouwen moeten veel lef hebben om in de Libische kunstwereld een plekje te veroveren.

Trefwoord: kunst

Geografie: Libie

Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad BV, respectievelijk van de oorspronkelijke auteur.